

*När våld blir ett accepterat handlingsalternativ.
En analytisk kriminologisk ansats för att öka vår förståelse av
orsakerna bakom våldsbrott och att förebygga våldsbrott.*

Marie Torstensson Levander, MaU & Per-Olof H Wikström, MaU & Cambridge University (PI:s)

Robert Svensson, MaU

Anna-Karin Ivert, MaU

SE

Alberto Chrysoulakis, MaU

Linnea Schumacher, MaU

GB

Kyle Treiber, Institute of Criminology, Cambridge Univ, UK

Clemens Kroneberg, Institute of Sociology and Social Psychology, University of Cologne, DK

D

Några utgångspunkter...

"Criminology risks being a field of study in which many ideas are developed and all are chosen....." Cullen et al, 2008

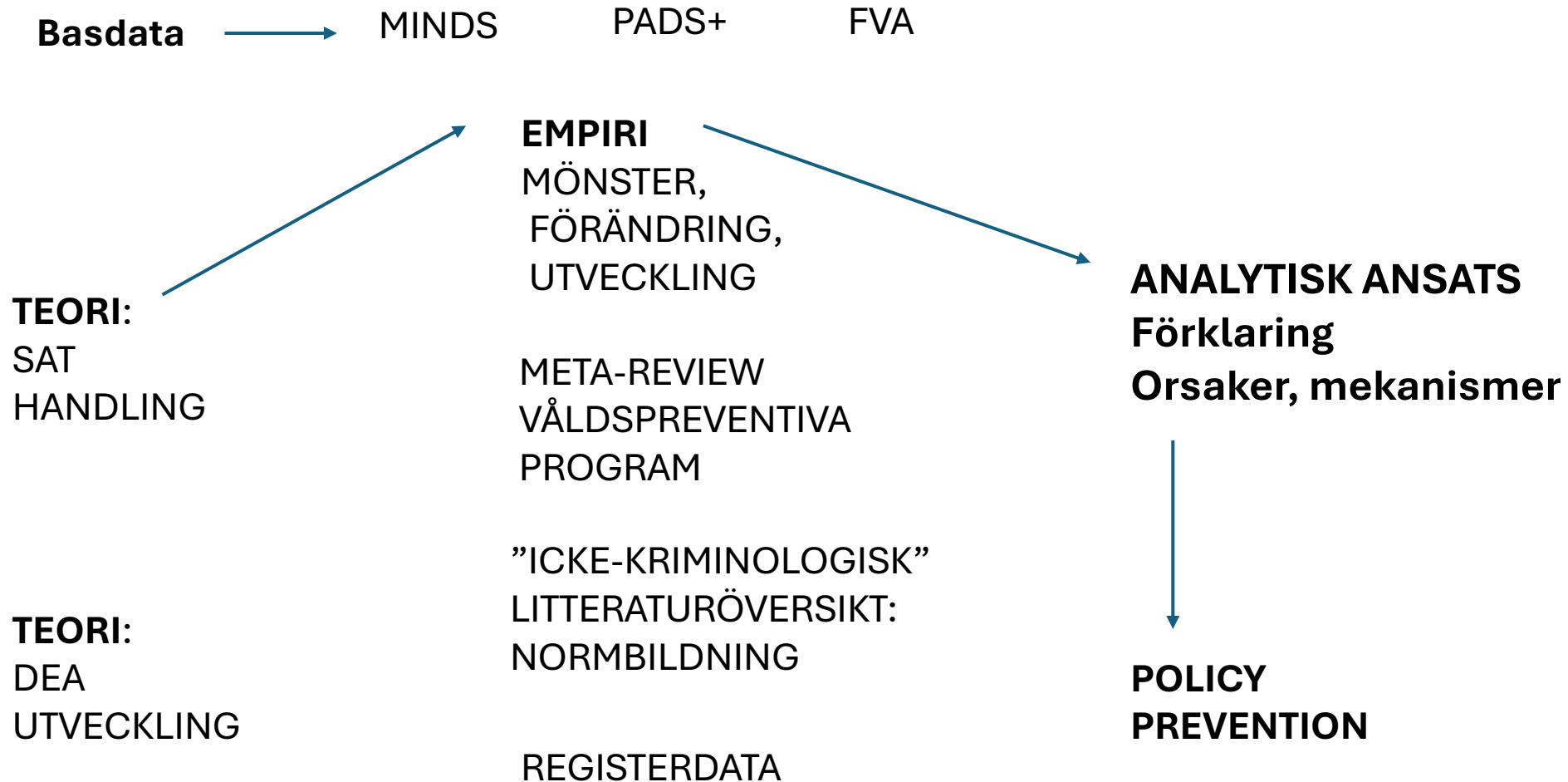
"Det finns goda skäl att anta att de flesta riskfaktorer snarast är markörer än orsaksrelevanta och därför att åtgärder som vidtas för att direkt påverka dessa knappast har någon effekt på individens brottslighet". (Farrington, 2000)

"...current prevention theory and practice reflects a vigorous but undisciplined marketplace of competing ideas, often without sound foundations in either theory or research..."(Greenwood 2006)

Vilket/vilka är projektets bidrag?

- Stärka den analytiska kriminologin. VARFÖR&HUR-frågorna?
- Teoritest och teoriutveckling, sortera bland alla "ideer" (SAT/Situational Action Theory)
- Empiriskt studera våldets (våld generellt och partnervåld) mönster, egenskaper och förändringar (utveckling/trajectories) genom tonåren och in i ung vuxen ålder
- Öka kunskapen om samspels-och förändringsprocesser (person och miljö)
- Öka kunskapen om kausala mekanismer/orsaker
- Öka kunskapen om normbildning
- Föreslå nya eller förbättrade strategier för **policy och prevention** baserade på teori och empiri.

DESIGN: analytisk, longitudinell, komparativ

Basdata, självrapporterade

- FVA "Friendship and Violence in Adolescence"

Ca 2700 individer. Panel av elever i skolor i fem tyska städer, 2010-2016

- MINDS: Malmö Individual and Neighbourhood Development Study

Ca 520 slumpmässigt valda individer födda 1995, 2009-2014

- PADS+: Peterborough Adolescent and Young Adult Development Study

Ca 700 slumpmässigt individer födda 1995-96,

Exempel på information i basprojekten

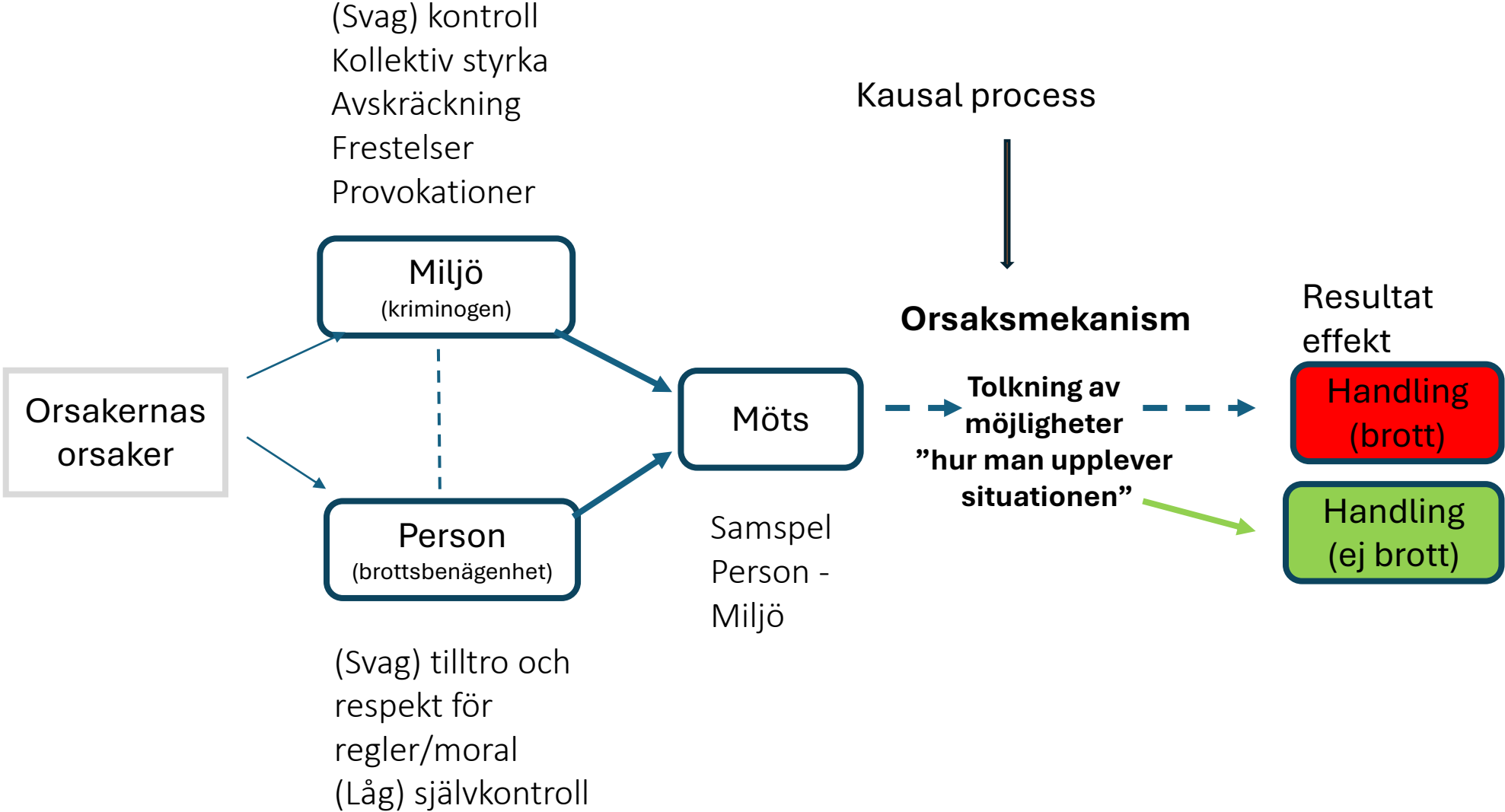
- Individuella och sociala karaktäristika bl.a. information om individegenskaper (självkontroll, moral), skolan, vänner, brottslighet, utsatthet, otrygghet, psykisk (o)hälsa och upplevelser av det egna bostadsområdet.
- Ungdomarnas rörelsemönster och vardagsaktiviteter insamlat med tidsgeografisk teknik (Space-time budget/STB) och genom enkäten).
- Föräldrars beskrivning av den unge, av synen på uppfostran, upplevelse av bostadsområde (strukturerad intervju m förälder)
- Den omgivande miljön via surveyundersökning (områdesundersökning) bland ca 8000 vuxna respondenter.

Teoretiska utgångspunkter:

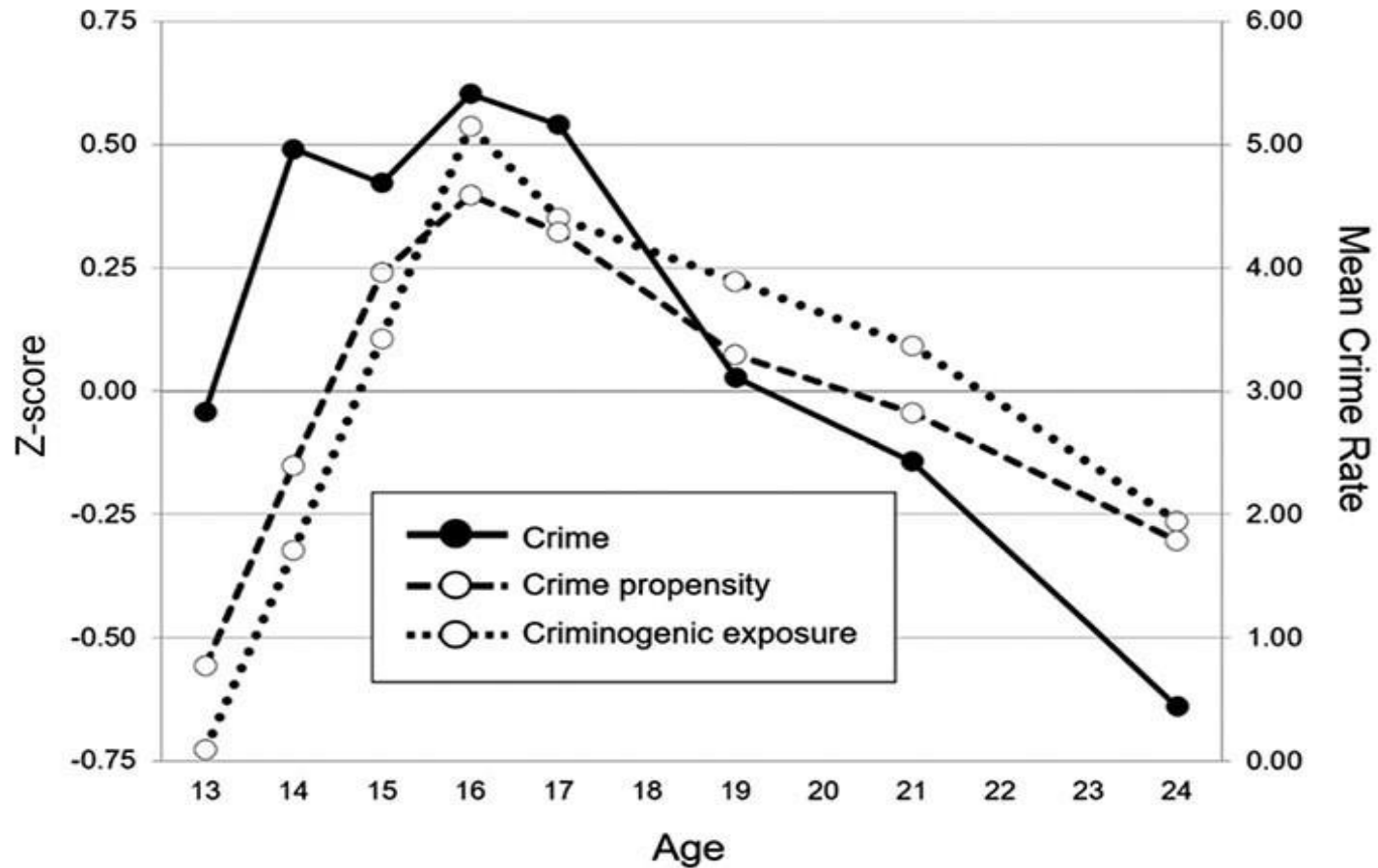
Vilka individer med vilka egenskaper i vilka miljöer?

- Beslutet att begå brott är resultatet av ett samspel mellan individuella faktorer (brottsbenägenhet) och den miljö man väljer att vistas i (exponering)
- Brottsbenägenhet: (lagrelevanta) moralvärderingar + självkontroll
- Exponering (kriminogen): den tid man tillbringar i miljöer där frestelser och provokationer förekommer och där den sociala kontrollen är svag.

Situationell Handlingsteori/SAT

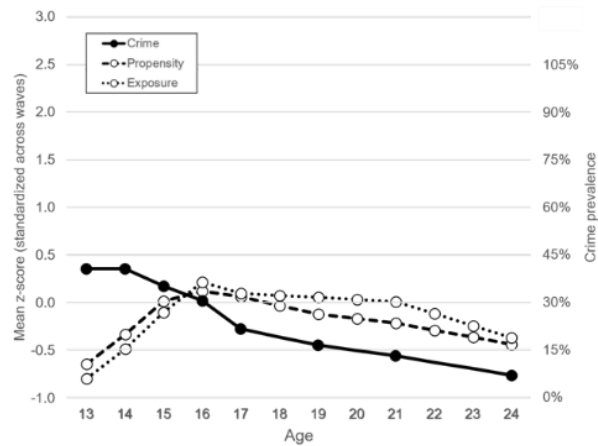

Brottslighet, brottsbenägenhet och exponering för brottsalstrande miljöer efter ålder

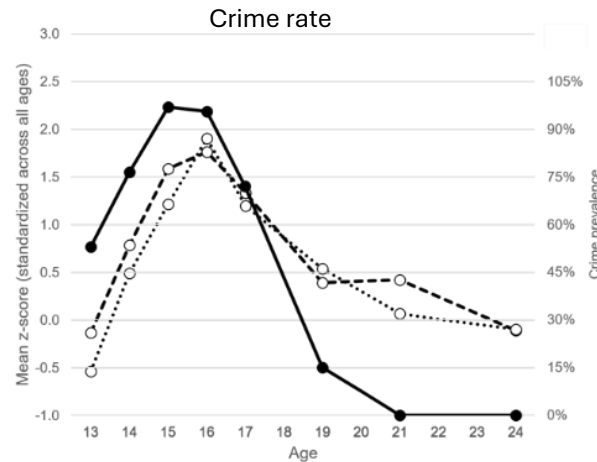

Brottskarriärer, brottsbenägenhet och exponering för kriminogena miljöer efter karriärmönster

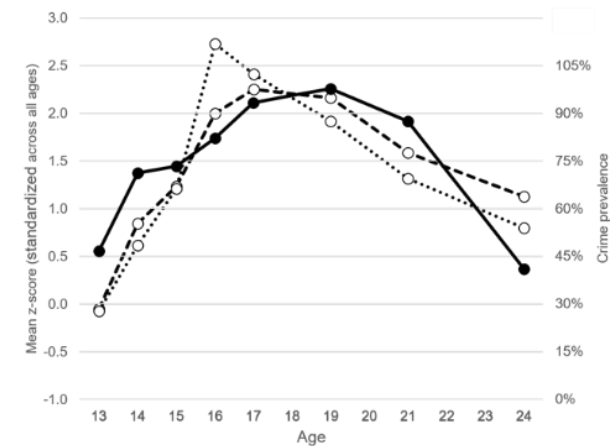
Övriga: 84.1%
(n=597)

Tonårsbegränsade: 9.6%
(n=68)

Persistenta: 6.3%
(n=45)

Förändringar i de olika gruppernas brottsprevalens (andel som begått brott) återspeglar förändringar i deras brottsbenägenhet och kriminogena exponering.

Ungdomar med hög brottsbenägenhet väljer att tillbringa tid i kriminogena miljöer.

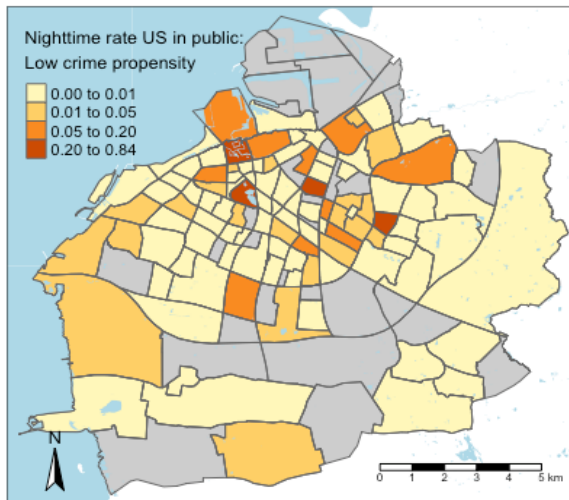
”Vilka ungdomar med vilka egenskaper i vilka miljöer?”

- Ungdomar med högre brottsbenägenhet väljer att spendera mer tid i ostrukturerade aktiviteter – både något senare på dygnet, och på fler platser.
- Ostrukturerade aktiviteter utomhus sker oftare i områden med låg kollektiv förmåga (svagare kontroll).
- Ostrukturerade aktiviteter, att ”hänga” utan vuxentillsyn, är en central faktor för att förklara brottsdeltagande.

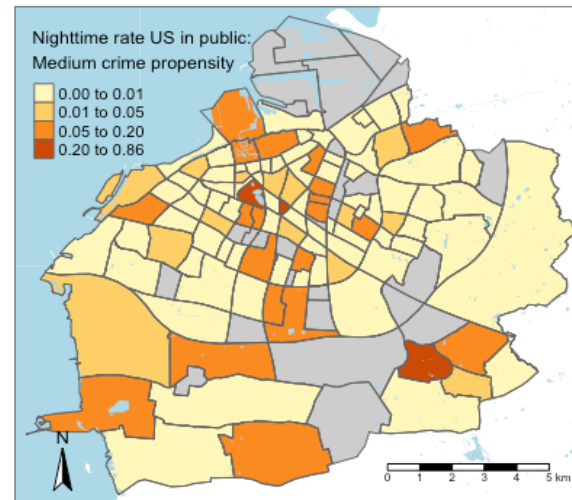
(Chrysoulakis, Ivert & Torstensson Levander, kommande)

Tid i ostrukturerade aktiviteter kvälls- nattetid fördelad efter brottsbenägenhet. Malmöbarn/MINDS. Dessutom i områden med låg kollektiv styrka.

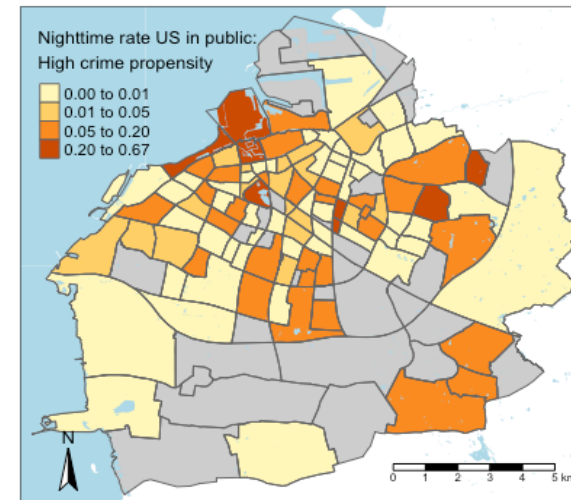
Låg brottsbenägenhet

Medel brottsbenägenhet

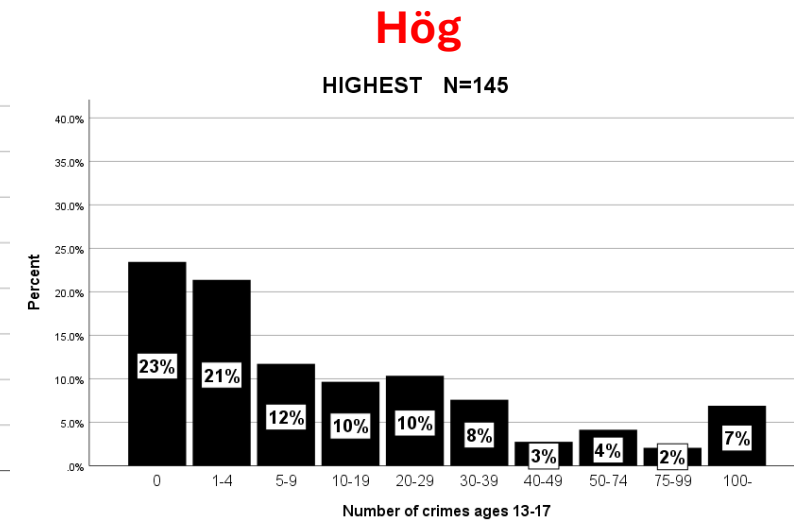
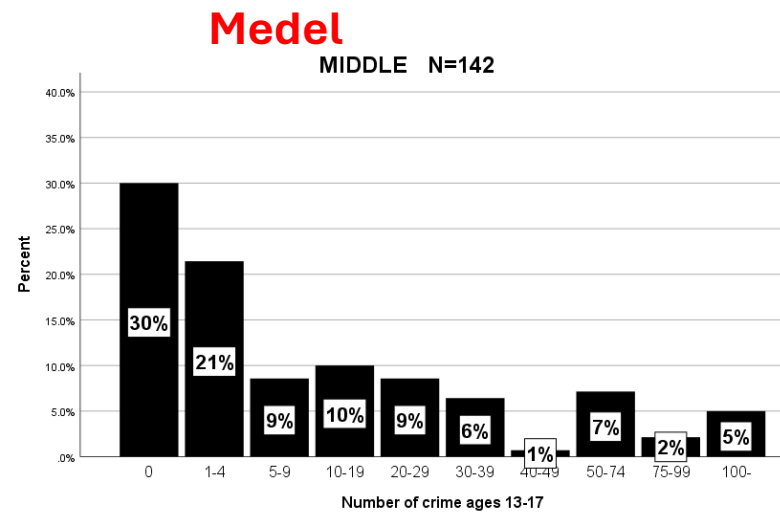
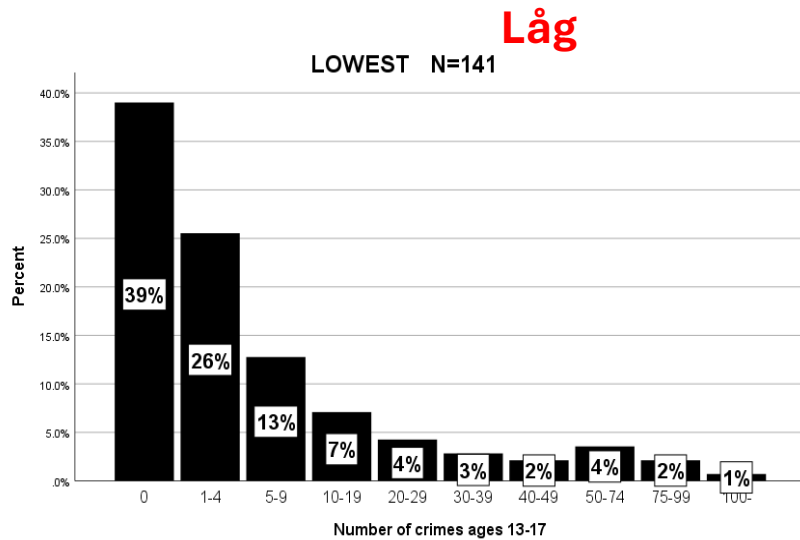

Hög brottsbenägenhet

Högre brottslighet i svagt segregerade områden ?

Brottsmönster (totalt antal brott ålder 12-17) efter socioekonomiskt segregerade områden

I varje områdestyp finns ungdomar som inte begår brott och som begår brott mer frekvent.

De förra grupperna är något vanligare i de mindre utsatta och de senare mer vanliga i de mest utsatta områdena.

Prelimära resultat: vilka begår våldsbrotten (misshandel, slag, sparkar etc)?

- Ungdomar med svag (lagrelevant) moral + låg självkontroll

Väljer oftare miljöer där

- exponeringen för våld är hög
- umgås oftare med kompisar som är våldsaktiva
- alkohol och cannabis förekommer (eget eller andras)

Personer med högre moral och självkontroll påverkas inte av sådana miljöer även om de väljer att vistas där (vilket de inte gör i någon större utsträckning)

Hur bör det brottsförebyggande arbetet inriktas?

- Påverka eller förändra individer (utvecklingsprocesser): exekutiva funktioner, kognitiva färdigheter, moral, självkontroll
- Påverka eller förändra miljöer: social kontroll, vuxen-närvaro, kollektiv styrka
- Påverka individer i miljöer (handling) alt påverka individer att välja andra, prosociala miljöer:
- När? Vem/vilka aktörer?

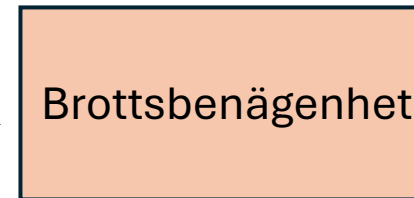
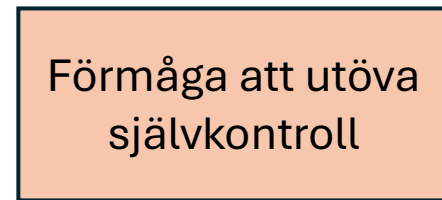
Primära källor till individers varierande brottsbenägenhet

Sociala miljöer

Föräldrar/familj

Skola
(inkl
förskola)
Vänner

Omgivningens
reaktioner

(källa: Wikström P-O, 2023)